

bepaalde groep van infecties waarvoor zij speciaal zijn geïndiceerd.

A. J. M. Daniels.

64-14. Les épanchements sous-duraux du nourrisson. Discussion étiopathogénique à propos de 59 cas. *Lazorthes, G., A. Bardier et J. Martinez-Cobo (1963) Presse med. 71, 1903.*

In tien jaar tijds hebben de schrijvers bij 59 kinderen van enkele dagen tot vijftien maanden oud subdurale vochtophoping waargenomen. De symptomatologie hiervan is weinig specifiek. Men stelt de diagnose door punctie van de grote fontanel. Daarbij wordt, zodra de dura mater doorboord is, xanthochrome of heldere, veel eiwit bevattende, vloeistof opgezogen. Dieper ingebracht wordt door de naald normale ventrikelvloeistof bereikt. Ook het lumbaalvocht is normaal.

Zestien maal was een trauma oorzaak voor de vochtophoping, namelijk drie keer een val op het hoofd, drie keer waren puncties van de sinus longitudinalis superior, voor transfusie of voor bloedonderzoek, schuldig en tien kinderen ondergingen een duidelijk geboortetrauma met tekenen van hersenletsel. Eveneens zestien maal werden subdurale hematomen gevonden bij kinderen lijdende aan etterige meningitis. Het subdurale vocht werd na enige dagen of zelfs weken behandeling aangetoond en bevatte geen pathogenen microörganismen.

Veertien maal werd een subdurale vochtophoping gevonden bij patiëntjes met een ernstige acute infectie (otitis, longaanandoeningen, pyelonefritiden) met symptomen van hersenletsel (stuipe, coma) of met fikse dehydratie. Er zijn, door Herzberger, pathologisch-anatomisch in dergelijke gevallen hersenoedeem en veneuze trombosen gevonden. Vijf maal waren gastroenteritiden met sterke uitdroging verantwoordelijk. Vier maal werd een hersenvene-afwijking gevonden (trombose of ruptuur) en vier maal gelukte het niet een oorzaak aan te geven.

Het vocht heeft een samenstelling, welke analoog is aan die van het bloed en dus duidelijk verschilt van de liquor cerebrospinalis. De vochtophoping liggen meestal onder de dura, soms in de dura of zowel onder, als in de dura. Het vocht ontstaat door verscheuringen van de venen, die door de subdurale ruimte lopen. Zo gebeurt het bij traumata en bij plotselinge collaps van de hersenen, zoals deze is beschreven bij purulente meningitis, bij hersentrauma en bij uitdroging. Een subduraal hematoom kan ook ontstaan door afwijkingen van de wanden der capillairen, waardoor deze vocht doorlaten. Vasodilatatie en stasis van en in de capillairen van het harde hersenvlies vindt men bij uitdroging en bij cerebrale veneuze trombosen. Ook het feit, dat het vocht vaak snel terugkomt na afzuigen, moet worden verklaard door een abnormale doorlaatbaarheid van de capillairwanden. Men tracht het vocht te doen verdwijnen door afzuigen via de grote fontanel. Is na drie weken het hematoom niet opgedroogd, dan wordt een trepanatie verricht. Lukt de opdroging ook zo niet, dan moeten de vergroeiingen en brides worden verwijderd.

Bij de 59 gevallen genazen veertien kinderen volledig, acht patiëntjes genazen met restverschijnselen, zeventien kinderen overleden of vertoonden ernstige hersenafwijkingen en van de twintig overigen is het verloop onbekend. De prognose wordt bepaald door verder aanwezige hersenafwijkingen.

N. Besslem.

Het lezen waard

Als „Zwarte Beertje” is een vertaling verschenen van „The child who never grew”, een boekje waarin de schrijfster Pearl S. Buck haar ervaringen beschrijft met haar enig, geestelijk onvolwaardig kind. Een dergelijke subjectieve ziektegeschiedenis is voor iedere arts bijzonder het lezen waard. „Het meisje dat niet groeien kon”, A. W. Bruna en Zoon, Utrecht, 1964. 94 bladzijden; prijs f 1,75.

Bekendmakingen

GECOMBINEERDE ENTSTOF

De directie van het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid (Sterrenbos 1, Utrecht) deelt mede dat thans de gecombineerde entstof tegen difterie, tetanus en poliomyelitis ook voor particulier gebruik kan worden geleverd. Deze geadsorbeerde entstof is verkrijgbaar in ampullen à 1 dosis en in flacons à 10 doses. De prijscourantnummers zijn respectievelijk 340.1 en 340.10. De prijs van deze verpakkingen is als volgt:

	A-prijs	B-prijs	C-prijs	D-prijs
340.1	f 6,40	f 5,75	f 4,80	f 4,15
340.10	f 42,40	f 38,15	f 31,80	f 27,55

ZESDE INTERNATIONALE CONGRES VOOR HUISARTSGENEESKUNDE 10 TOT 13 SEPTEMBER 1964 TE SALZBURG

Dit congres wordt georganiseerd door het „Internationale Gesellschaft für praktische angewandte Medizin” (IGPAM) (secretariaat: K. Engelmeier, 4740 Oelde/Westfalen, Lange-str. 21a) dat in 1959 werd opgericht. De doelstellingen van het genootschap zijn nogal gevarieerd en bewegen zich tussen het zoeken en vinden van tussenmenselijke contacten buiten de grenzen (der Duitssprekende landen) over de gehele wereld tot het bevorderen en hervormen van de laatste tientallen jaren achtergebleven huisartsgeneeskunde. Men meent dat de algemene praktijk een zelfstandig, wetenschappelijk te bewerken medisch specialisme is en dat de toekomstige huisarts een specialistische opleiding moet krijgen. Daartoe acht men het nodig dat aan de universiteiten huisartseninstituten moeten komen met een onderzoek- en onderwijsstaak. Het genootschap recruteerde zijn leden — huisartsen, specialisten, hoogleraren — tot nu toe uit zeventien verschillende landen; tot haar activiteiten behoren onder meer uitwisseling van geluidsbanden en bemiddeling bij het tot stand komen van praktijk-stages.

Programma. Donderdag 10 september: Prof. Grebe, Hochschulreform und ärztliche Praxis; Abruzzi (U.S.A.), Weitere Überlegungen über Grundlagenforschung und Epidemiologie in der Allgemeinpraxis; Gärtner, Die Bedeutung E. Bleuler's für die Entwicklung der Allgemeinmedizin; Paneldiscussie (prof. Chiari, Drexler, Hofer), Die Diagnostik der Hüftgelenkdysplasie in der Allgemeinpraxis. Des namiddags wordt een algemene ledenvergadering gehouden, waarop ook de deelnemers aan het congres worden verwacht en alwaar de voorzitter van het genootschap, Dr Geiger (Oetz, Tirol) zal spreken over het in het voorjaar 1964 te Montreal gehouden internationale congres van huisartsgenootschappen, waaraan door 102 gedelegeerden en waarnemers uit 19 landen werd deelgenomen.

Vrijdag 11 september: Dr Geiger, Humangenetik und Eugenik in der Allgemeinpraxis; Prof. Schär (Zürich), Die Ausbildung des künftigen Allgemeinpraktikers in Sozial- und Präventivmedizin; Leitner en Strotzka, Der Psychisch-Kranke in der Allgemeinpraxis; Kuensberg (Edinburgh), Methoden und Resultate der Forschung in englischer Allgemeinpraxis; Hertel, Kassenärztliche Betreuung in der Allgemeinpraxis, abgestellt auf internationale Gesichtspunkte; Schäffer, Aktuelle Psychopharmaka in der Hand des Praktischen Arztes, ein Teamwork von 30 Mitarbeitern.

Zaterdag 12 september: Lingen (Zweden), Kinderheilkunde und Allgemeinpraxis; Kahlert, Akute Fälle in der täglichen Praxis; Mihály (Hongarije), Die unruhigsten Praxistage der Jahre 1960-1963, eine analytische Studie; Brandlmeier, Welche Möglichkeiten der Reanimation und Schockbekämpfung hat der Praktische Arzt am Unfallort? Frank, Kritische Betrachtungen zum Praxisalltag; Sprockhoff, Unspezifische Therapie der allgemeinärztlichen Praxis.

Zondag 13 september: Berghoff, Was erwartet der Patient vom Arzt? Krüsi (Zwitserland), Schwerpunkte der Allgemeinmedizin, ein Beitrag zur gezielten Aus- und Weiterbildung des praktischen Arztes; Lüth, Methoden wissenschaft-